

Η αγία Αικατερίνη και οι «κομψοί των ασεβών»*
Οι τότε και οι σημερινοί «κομψοί ασεβείς»

του Αλέξανδρου Χριστοδούλου (Πεμπτουσία)

Η Αγία μεγαλομάρτυς Αικατερίνη έζησε μέσα σε έναν κόσμο καθολικής παρακμής, ανάλογο με τον σημερινό. Γεννήθηκε το 294 μ.Χ. στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια ειδωλολατρών και το όνομά της πριν γίνει χριστιανή, όπως αναφέρει ο Λατίνος εκκλησιαστικός συγγραφέας Ρουφίνος, ήταν Δωροθέα. Όταν έγινε Χριστιανή, ονομάστηκε Αικατερίνα, λόγω της καθαρότητας και αγνότητάς της (Αικατερίνα: αεί+καθαρίνα). Είχε ασύγκριτο κάλλος και ομορφιά, ήταν πολύ πλούσια και σπούδασε στις Σχολές της εποχής της φιλοσοφία, ρητορική, ποίηση, μουσική, μαθηματικά, αστρονομία και ιατρική.

Διακρινόταν για την ευφυΐα και τη φιλομάθειά της. Γι' αυτό και ονομάζεται «Πάνσοφος», αυτή που κατέχει όλη τη σοφία. Η Φιλοσοφική Σχολή των Παρισίων θαυμάζοντας τη σοφία της την ανακήρυξε προστάτιδά της. Γενικά, στις Δυτικές χώρες τιμάται ως προστάτιδα της παιδείας και των γραμμάτων. Η Αγία Αικατερίνη περιφρόνησε την κοσμική σοφία και προτίμησε τη σοφία του Θεού. Θέλησε να είναι όχι μόνο πάνσοφος αλλά θεόσοφος.

Στον εκτενή βίο και μαρτύριο της Αγίας Αικατερίνης, που έγραψε ο Άγιος Συμεών ο Μεταφραστής (P.G. 116, 275-302), βλέπουμε όλες τις λεπτομέρειες της ομολογίας και της αθλήσεως της Μάρτυρος. Ο Άγιος Συμεών ακολουθεί το συνηθισμένο μοτίβο περιγραφής της αθλήσεως των μαρτύρων.

A. Πρόσκληση των διωκτών για άρνηση της χριστιανικής πίστεως με την προσφορά θυσίας στα είδωλα.

B. Εμφάνιση της Μάρτυρος μπροστά στον αυτοκράτορα και έλεγχος της ψεύτικης πίστεως. Η Αγία Αικατερίνη προβάλλει διδασκαλίες σοφών ειδωλολατρών, για να δείξει ότι η ειδωλολατρία στηρίζεται στην άγνοια και την πλάνη. Ο μόνος αληθινός Θεός είναι αυτός που έγινε άνθρωπος, υπέστη σατυρικό θάνατο και προσφέρει την αληθινή σωτηρία.

Γ. Η έκπληξη του Μαξιμίνου. Η παράσταση της Αγίας ενώπιον του αυτοκράτορα. Ομολογία της βασιλικής καταγωγής και της πολύπλευρης μορφώσεώς της, την οποία, όμως, θεωρεί ασήμαντη και μηδαμινή μπροστά στην αγάπη της για τον θάνατο Νυμφίο της, Χριστό.

Δ. Η αδυναμία του αυτοκράτορα να κάνει διάλογο και να απαντήσει στα σοφά λόγια της Αγίας και ο φόβος της ήττας του από τις αποδείξεις και τα επιχειρήματά της, τον οδηγεί να καλέσει τους πιο φημισμένους ειδωλολάτρες ρήτορες, «τους κομψούς των ασεβών» όπως λέει το απολυτίκιο της Αγίας, οι οποίοι και θα προσπαθούσαν να ανασκευάσουν όσα υποστήριζε, να αποδείξουν τη σαθρότητα των απόψεών της και να την πείσουν να ακολουθήσει τη δική του πίστη.

E. Πρόσκληση των επιφανών ρητόρων προς διάλογο. Μετά την πρόσκληση του αυτοκράτορα προσήλθαν πενήντα – άλλα μαρτυρολόγια γράφουν εκατόν πενήντα – ρήτορες, η αφρόκρεμα των σοφών της αυτοκρατορίας. Ο αυτοκράτορας σε ιδιαίτερη συνάντηση τους

κατατοπίζει για το ποιόν της μορφώσεως της Αγίας και τους καλεί να προετοιμαστούν εντατικά, για να την αντιμετωπίσουν. Ο αρχηγός των ρητόρων με φανερή έπαρση δεν δέχεται ότι μια γυναίκα όσο συνετή, ευφυής και οξύνουσα κι αν είναι, μπορεί να κατέχει τη ρητορική τέχνη.

ΣΤ. Άγγελος Κυρίου ενισχύει την Αγία, προτού φθάσουν στη φυλακή οι απεσταλμένοι του αυτοκράτορα. Της προλέγει ότι στη δική της σοφία θα προστεθεί η σοφία του Θεού, οι ρήτορες θα πεισθούν, θα πιστέψουν στον αληθινό Θεό, θα λάβουν το στεφάνι του μαρτυρίου και στη συνέχεια θα ακολουθήσει και το δικό της μαρτύριο.

Κάνει εντύπωση που μέσα στους χρόνους της ειδωλολατρίας οι ασεβείς αυτοκράτορες, με την τεράστια δύναμη, που δεν είχαν ιδέα περί δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά ήταν στυγνοί δικτάτορες και αιμοσταγείς τύραννοι, δέχονται να ακουστεί και η αντίθετη προς τις αντιλήψεις και την πίστη τους άποψη. Μάλιστα, από τις διηγήσεις των μαρτυρολογίων, πολλοί ειδωλολάτρες, που βρίσκονταν στην άγνοια και την πλάνη, ακούοντας για πρώτη φορά μια νέα διδασκαλία και θέτοντας τη λογική σκέψη τους σε ενέργεια έβρισκαν το σωστό, ξεχώριζαν την αλήθεια από το καλυμμένο ψέμα και προσχωρούσαν στην παράταξη των χριστιανών.

Z. Επιχειρήματα του ρήτορα.

α. Οι Θεοί των ειδωλολατρών είναι μεγάλοι και σπουδαίοι. Αυτό λέει ο Όμηρος στα έπη του και ο Ορφείας στη Θεογονία του.

β. Κανένας παλαιός ποιητής δεν παραδέχεται τον εσταυρωμένο ως σοφό ή ως Θεό.

H. Απάντηση της Αγίας.

α. Η Αγία Αικατερίνη φανερώνει ένα λάθος του μεγάλου ρήτορα. Χρησιμοποιεί εν γνώσει του ελλιπή στοιχεία με σκοπό τον εντυπωσιασμό των ακροατών. Ο ρήτορας αποκρύπτει την αλήθεια. Χρησιμοποιεί ένα μέρος της, το οποίο παρουσιάζει ότι είναι ολόκληρη η αλήθεια. Η Αγία δέχεται ότι πράγματι οι ποιητές λένε για τους Θεούς όσα είπε ο ρήτορας, αλλά λένε και άλλα. Χρησιμοποιεί δε τους ίδιους ποιητές (Όμηρο και Ορφεία) παρουσιάζοντας όσα λένε αυτοί για τα πολλά ελαττώματα των θεών (ψεύτες, πανούργοι, απατεώνες) και το πόση ανοησία και φαντασιοπληξία έχουν οι ειδωλολάτρες που τους λατρεύουν.

β. Στο δεύτερο επιχείρημα η Αγία Αικατερίνη αναφέρει τη δυσκολία που έχει ο άνθρωπος να κατανοήσει τον αληθινό Θεό και Δημιουργό, γιατί είναι ακατάληπτος, ανεξερεύνητος, άρρητος, άπειρος και ανεξιχνίαστος. Παρουσιάζει, όμως, μαρτυρία της Σίβυλλας που αναφέρεται στην κατά σάρκα Γέννηση του Χριστού και στην άφατη προς τους ανθρώπους φροντίδα Του. Στη συνέχεια ανέφερε ένα απόσπασμα του Απόλλωνα που χωρίς να το θέλει αναφέρθηκε στον Χριστό. Βρήκε δε την ευκαιρία να εκθέσει συνοπτικά τη χριστιανική πίστη, αρχίζοντας από τη Δημιουργία του κόσμου, την πτώση του ανθρώπου και το σχέδιο της Θείας Οικονομίας για τη σωτηρία του ανθρώπου με τη σάρκωση, διδασκαλία, σταύρωση, ανάσταση, ανάληψη, αποστολή του Αγίου Πνεύματος και την αποστολή των Μαθητών σε ολόκληρη την οικουμένη με σκοπό τη σωτηρία των ανθρώπων.

Στο τέλος η Αγία κάλεσε το ρήτορα να πιστέψει στον μόνο αληθινό Θεό όπως και οι ίδιοι οι ποιητές Τον ομολόγησαν. «Και οικονόμησε έτσι τα πράγματα ο αληθινός Θεός, δηλαδή αποκάλυψε μέσω των αρχαίων σοφών ένα μέρος από την αλήθεια, ώστε οι ασεβείς να μην έχουν καμιά πρόφαση για το ότι είναι βυθισμένοι στο σκοτάδι της ειδωλολατρίας».

Ο ρήτορας έμεινε κατάπληκτος και άφωνος από τα λόγια της Αγίας. Ο αυτοκράτορας κάλεσε τους άλλους ρήτορες να την αντικρούσουν. «*Ούκ ἔχομεν ἀντιθεῖναι*». Δεν μπορούμε να αντικρούσουμε όσα αυτή είπε και μάλιστα βλέποντας τον άριστό μας ρήτορα νικημένο. Η Αγία «*εφίμωσε λαμπρῶς τοὺς κομψοὺς τῶν ἀσεβῶν*» με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Η γλώσσα των κομψών (=σπουδαίων) ασεβών(=ειδωλολατρών) δέθηκε (=εφίμωσε).

Επακολούθησε η καταδικαστική απόφαση του αυτοκράτορα για τους ρήτορες. Στις 17 Νοεμβρίου τους έριξαν στην πυρά. Έλαβαν το βάπτισμα του αίματος με το μαρτύριό τους. Το βράδυ της ίδιας ημέρας οι χριστιανοί μάζεψαν τα άγια λείψανά τους, τα οποία βρήκαν εντελώς σώα και άθικτα, και τα έθαψαν.

Ακολούθησε το μαρτύριο της Αγίας. Ο αυτοκράτορας προσπάθησε με διάφορες υποσχέσεις και κολακείες να πείσει τη Μάρτυρα να αρνηθεί τον Χριστό. Βλέποντας την «*πανεύφημον Νύμφην*» να επιμένει στη σταθερή πίστη και ομολογία της, την παρέδωσε σε φρικτά βασανιστήρια. Συνεχείς μαστιγώσεις που έκαναν το παρθενικό της σώμα αγνώριστο. Την έκλεισε στη φυλακή για δώδεκα ημέρες. Εκεί την επισκέφθηκε η Αυγούστα Φαυστίνα, μαζί με έναν σπουδαίο στρατηγό, τον Πορφυρίωνα ή Πορφύριο, μαζί με τους διακόσιους στρατιώτες του. Όλοι κατηχήθηκαν, πίστεψαν και μαρτύρησαν κατά τη διάρκεια του μαρτυρίου της Αγίας.

Για να φοβηθεί η Αγία, κατασκευάστηκε ένα ειδικό μηχάνημα από τροχούς, στους οποίους την έδεσαν, ώστε μόλις μετακινηθούν απότομα και βίαια να βρει φρικτό θάνατο. Με την επέμβαση θείου Αγγέλου η Μεγαλομάρτυς λύθηκε από τα δεσμά και οι τροχοί κύλισαν και σκόρπισαν τον θάνατο σε πολλούς απίστευτους. Μετά, αποφασίστηκε ο αποκεφαλισμός της Αγίας. Στον τόπο του μαρτυρίου παρακάλεσε τους στρατιώτες να της δώσουν λίγο χρόνο να προσευχηθεί. Μετά, έσκυψε το κεφάλι και είπε στους στρατιώτες να εκτελέσουν τη διαταγή του αυτοκράτορα. Η μεγαλομάρτυς Αικατερίνη αποκεφαλίστηκε περί το 307 μ. Χ.

Από τον αυχένα της έτρεξε γάλα αντί για αίμα. Το τίμιο και πάναγνο σώμα της το σκέπασαν άγγελοι και το μετέφεραν στη κορυφή του υψηλότερου όρους του Σινά. Εκεί παρέμεινε κατά την παράδοση άταφο επί αιώνες. Ανάμεσα στον 8^ο με 9^ο αιώνα η ύπαρξη του τιμίου λειψάνου αποκαλύφθηκε σε όνειρο μοναχών της Μονής, οπότε έγινε η ανακομιδή και η τοποθέτηση του στο Άγιο Βήμα του Καθολικού της Μονής Σινά, που ήταν αφιερωμένο στην Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Από τότε ο ναός φέρει το όνομα της Αγίας Αικατερίνης. Θεωρείται δε «*πολιοῦχος Σινά*», προστάτιδα δηλ. της Μονής.

Η Αγία Αικατερίνη πέτυχε τρία ωραία πράγματα. «*Αίκατερίνα, καὶ σοφὴ καὶ παρθένος· Ἐκ ξίφους, καὶ Μάρτυς. Ὡ καλὰ τρία!*». Η Αικατερίνα ήταν σοφή και παρθένος· από το ξίφος δε, έγινε και Μάρτυς. Ω, πόσον ωραία είναι και τα τρία αυτά!

Ταῖς Αὐτῆς ἀγίαις πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

*ΠΗΓΗ: Ιστολόγιο Πεντηκοστής 25 Νοεμβρίου 2017.